

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA SLOVENŠČINA V LETU 2025

Poročilo DPK SM za slovenščino

Vsebina

Vsebina.....	1
1 Struktura kandidatov.....	2
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz slovenščine – primerjava po letih.....	4
1.3 Podrobnejša struktura pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2025	6
2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2025..	7
2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah.....	7
2.2 Meje med ocenami	9
2.3 Porazdelitev dosežkov po točkovnih ocenah	10
3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2025.....	12
4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	14
4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita	14
4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	15
4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih.....	15
4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov	22
4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah	22
5 Zunanje ocenjevanje in ugovori.....	23
5.1 Zunanje ocenjevanje	23
5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene.....	24
6 Povzetek	25
6.1 Ocena uspeha kandidatov	25
6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol.....	25
6.3 Druge ugotovitve	26

Avtorja:

dr. Irena Velikonja Kolar, glavna ocenjevalka za slovenščino

dr. Matej Šekli, predsednik DPK SM za slovenščino

Poročilo je potrdila DPK SM za slovenščino na 14. redni seji, 3. 10. 2025.

Ljubljana, september 2025

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

- a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in kandidatov poklicne mature). Na dosežkih te skupine se določajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

- b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno maturo (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo) in
- **ostali SM**, to so:
 - kandidati z maturitetnim tečajem,
 - 21-letniki,
 - odrasli,
 - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
 - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
 - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
 - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

- c) **kandidate PM** predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit iz predmeta SM.

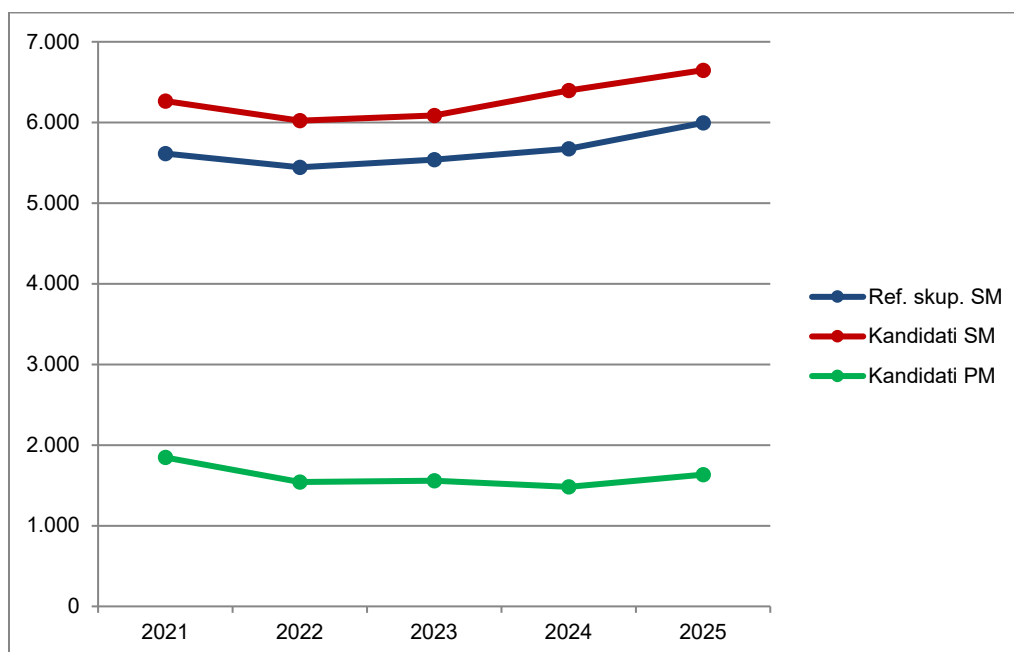
Okrajšava: *kandidati PM*.

1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2021 do 2025. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2021–2025

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2021	5.615	6.264	1.846
2022	5.444	6.022	1.542
2023	5.539	6.088	1.558
2024	5.674	6.395	1.482
2025	5.994	6.648	1.634

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2021–2025

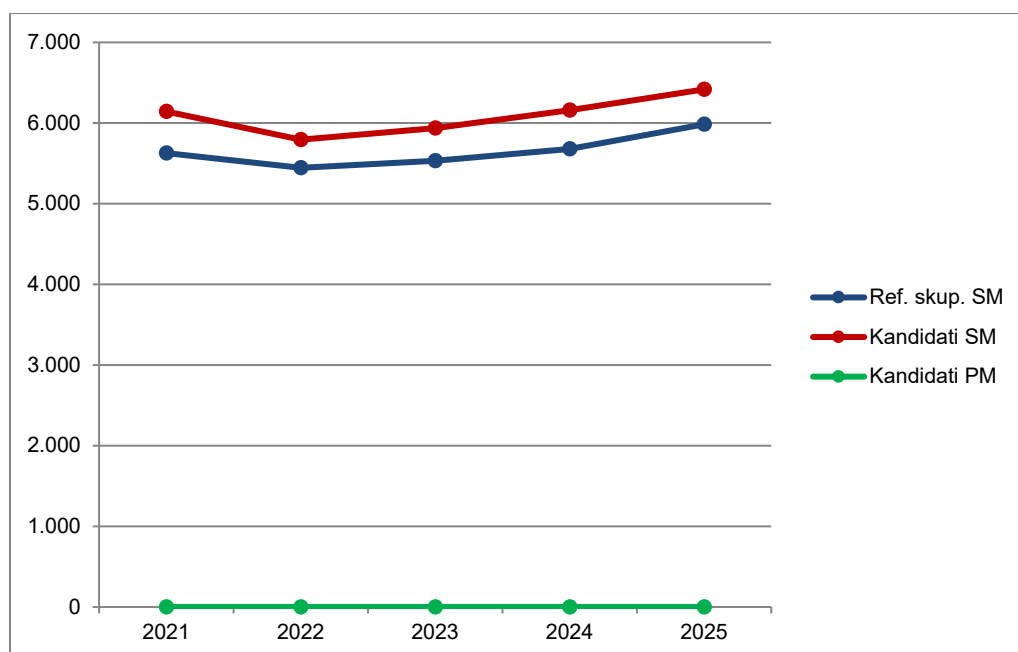
Vir: Državni izpitni center, 2025

1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz slovenščine – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali slovenščino v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2021 do 2025. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: *Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2021–2025*

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2021	5.628	6.143	0
2022	5.445	5.794	0
2023	5.534	5.938	0
2024	5.677	6.160	0
2025	5.984	6.417	0

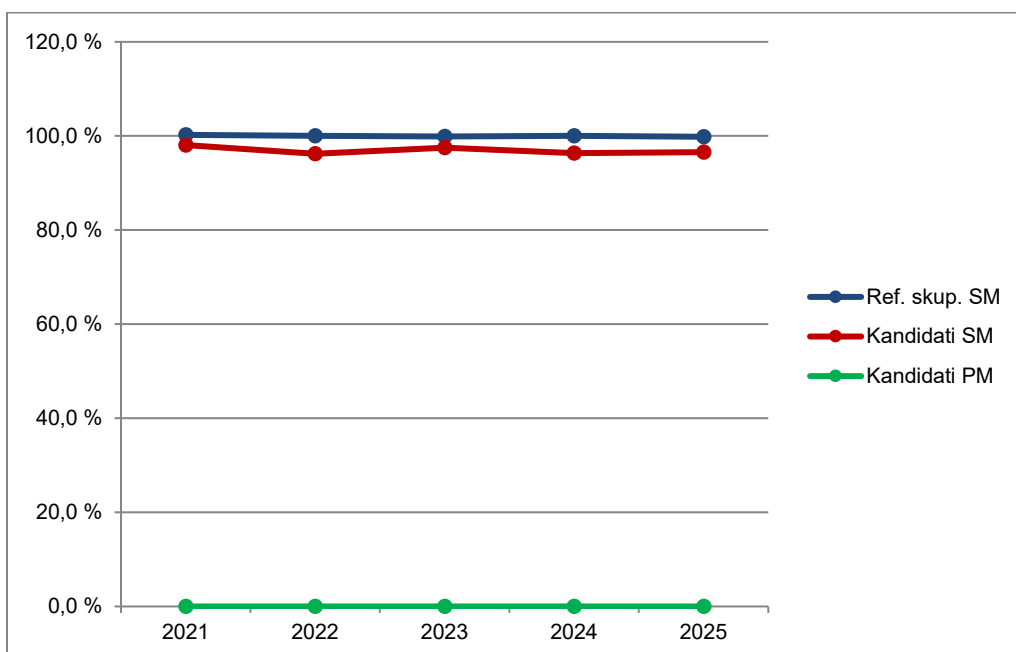
Slika 1.2.1: *Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2021–2025*

Vir: Državni izpitni center, 2025

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali slovenščino (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2021 do 2025 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: *Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2021–2025*

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2021	100,2 %	98,1 %	0,0 %
2022	100,0 %	96,2 %	0,0 %
2023	99,9 %	97,5 %	0,0 %
2024	100,1 %	96,3 %	0,0 %
2025	99,8 %	96,5 %	0,0 %

Slika 1.2.2: *Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2021–2025*

Vir: Državni izpitni center, 2025

1.3 Podrobnejša struktura pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2025

Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2025. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: *Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2025*

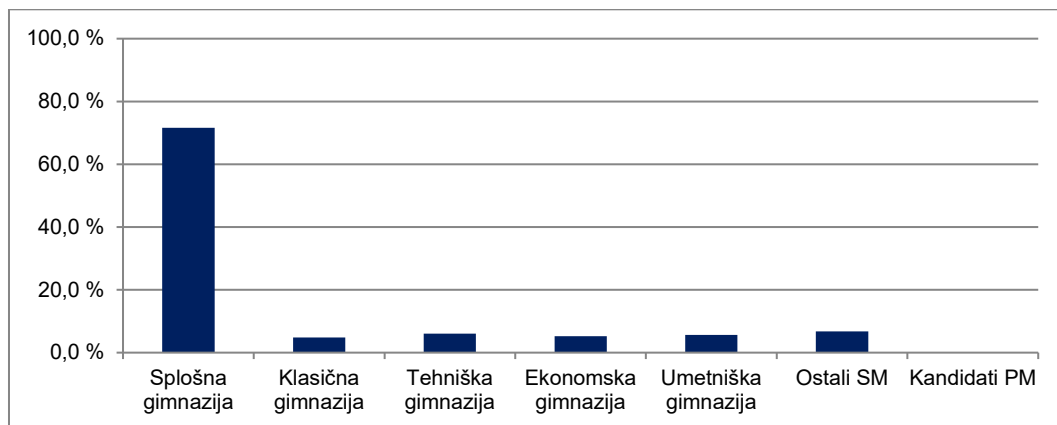
	Število	Delež
Splošna gimnazija	4.595	71,6 %
Klasična gimnazija	308	4,8 %
Gimnazija	4.903	76,4 %
Tehniška gimnazija	386	6,0 %
Ekonomska gimnazija	336	5,2 %
Umetniška gimnazija	359	5,6 %
Strokovna gimnazija	1.081	16,8 %
Ref. skup. SM	5.984	93,3 %
Ostali SM	433	6,7 %
Kandidati SM	6.417	100,0 %
Kandidati PM	0	0,0 %

gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija

strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija

ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija

kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: *Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2025*

Vir: Državni izpitni center, 2025

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2025

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

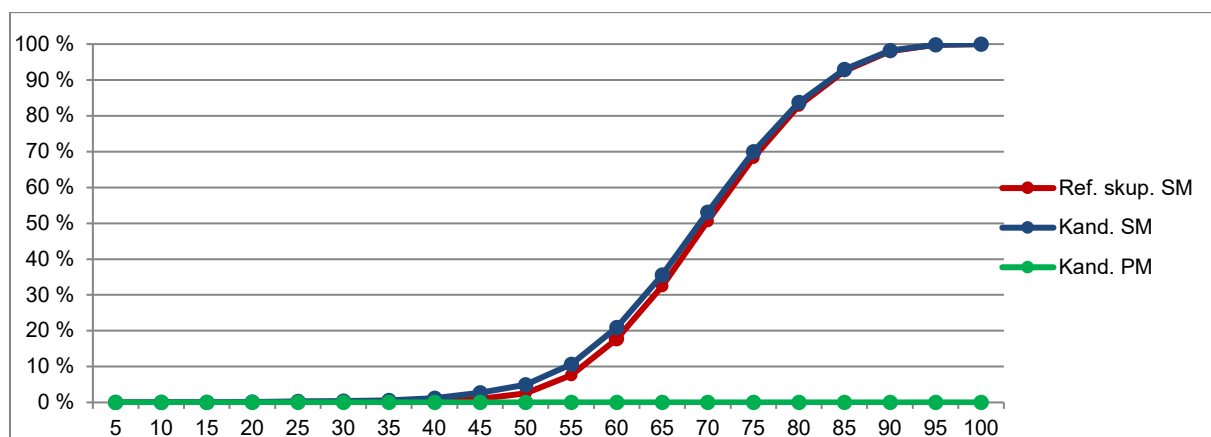
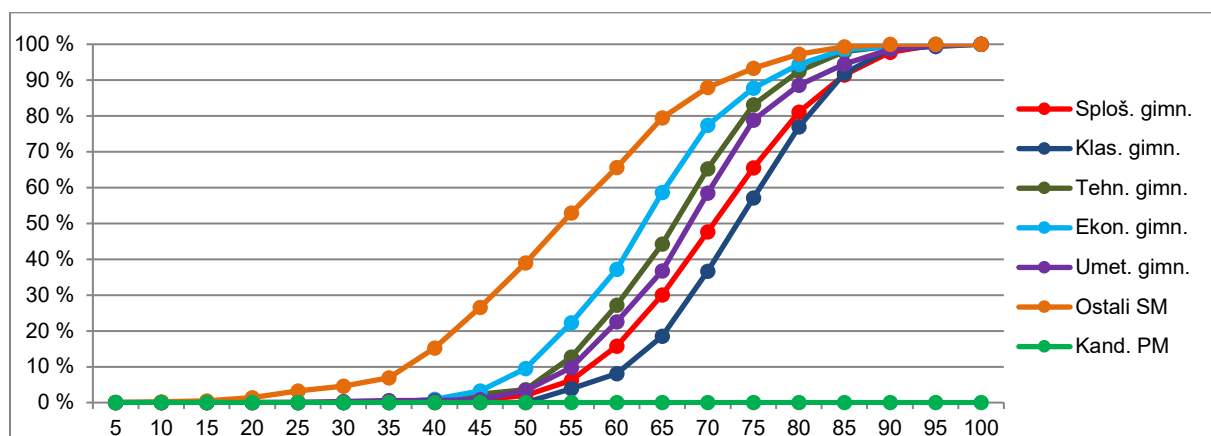
Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri slovenščini v spomladanskem izpitnem roku SM 2025 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

Preglednica 2.1.1: *Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah*

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	0
21-25	2	0	2	0	0	0	0	2	10	8	0
26-30	0	0	0	0	0	1	1	1	7	6	0
31-35	1	0	1	1	0	1	2	3	13	10	0
36-40	2	0	2	2	3	0	5	7	43	36	0
41-45	30	0	30	6	8	1	15	45	94	49	0
46-50	56	0	56	5	21	9	35	91	145	54	0
51-55	195	12	207	35	43	23	101	308	368	60	0
56-60	439	13	452	56	50	46	152	604	659	55	0
61-65	658	32	690	66	72	51	189	879	939	60	0
66-70	808	56	864	81	63	78	222	1.086	1.123	37	0
71-75	821	63	884	69	35	73	177	1.061	1.084	23	0
76-80	714	61	775	36	22	35	93	868	885	17	0
81-85	476	46	522	21	14	21	56	578	587	9	0
86-90	289	21	310	6	3	15	24	334	337	3	0
91-95	98	2	100	2	1	4	7	107	107	0	0
96-100	6	2	8	0	1	1	2	10	10	0	0
SKUPAJ	4.595	308	4.903	386	336	359	1.081	5.984	6.417	433	0

Preglednica 2.1.2: *Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah*

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-
10	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-
15	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-
20	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	-
25	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	3 %	-
30	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	5 %	-
35	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	0 %	1 %	7 %	-
40	0 %	0 %	0 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0 %	1 %	15 %	-
45	1 %	0 %	1 %	2 %	3 %	1 %	2 %	1 %	3 %	27 %	-
50	2 %	0 %	2 %	4 %	10 %	3 %	5 %	2 %	5 %	39 %	-
55	6 %	4 %	6 %	13 %	22 %	10 %	15 %	8 %	11 %	53 %	-
60	16 %	8 %	15 %	27 %	37 %	23 %	29 %	18 %	21 %	66 %	-
65	30 %	19 %	29 %	44 %	59 %	37 %	46 %	32 %	36 %	79 %	-
70	48 %	37 %	47 %	65 %	77 %	58 %	67 %	51 %	53 %	88 %	-
75	66 %	57 %	65 %	83 %	88 %	79 %	83 %	68 %	70 %	93 %	-
80	81 %	77 %	81 %	92 %	94 %	89 %	92 %	83 %	84 %	97 %	-
85	91 %	92 %	91 %	98 %	99 %	94 %	97 %	92 %	93 %	99 %	-
90	98 %	99 %	98 %	99 %	99 %	99 %	99 %	98 %	98 %	100 %	-
95	100 %	99 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-
100	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-

Slika 2.1.1: *Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah*

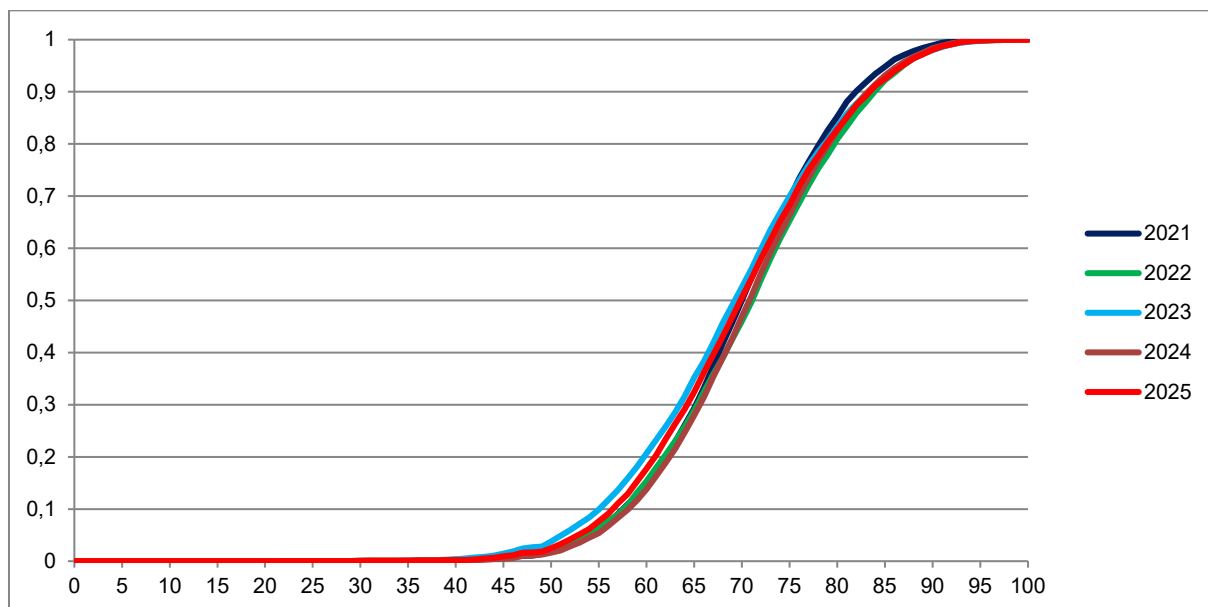
Vir: Državni izpitni center, 2025

2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med točkovnimi ocenami v letih od 2021 do 2025, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med točkovnimi ocenami.

Preglednica 2.2.1: *Meje med točkovnimi ocenami za zadnjih pet let*

	Točkovne ocene						
Leto	2	3	4	5	6	7	8
2021	49	59	65	70	75	80	86
2022	50	59	65	70	75	80	86
2023	50	59	65	70	75	80	86
2024	50	59	65	70	75	80	86
2025	50	59	65	70	75	80	86

Slika 2.2.1: *Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM*

Vir: Državni izpitni center, 2025

2.3 Porazdelitev dosežkov po točkovnih ocenah

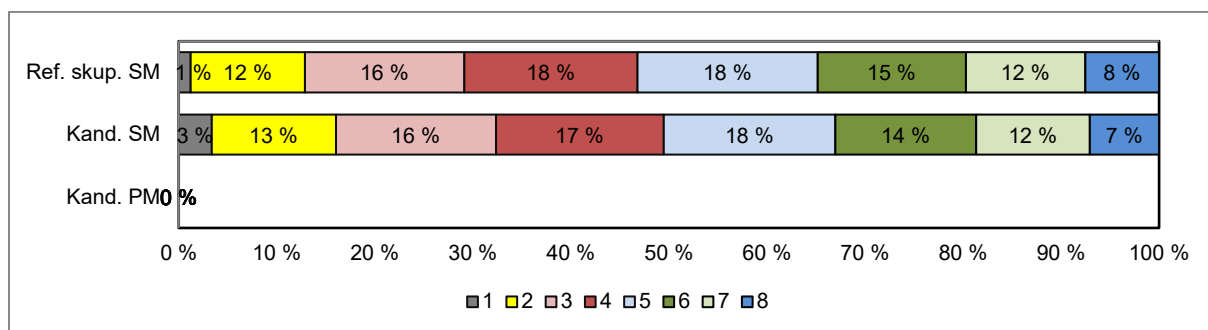
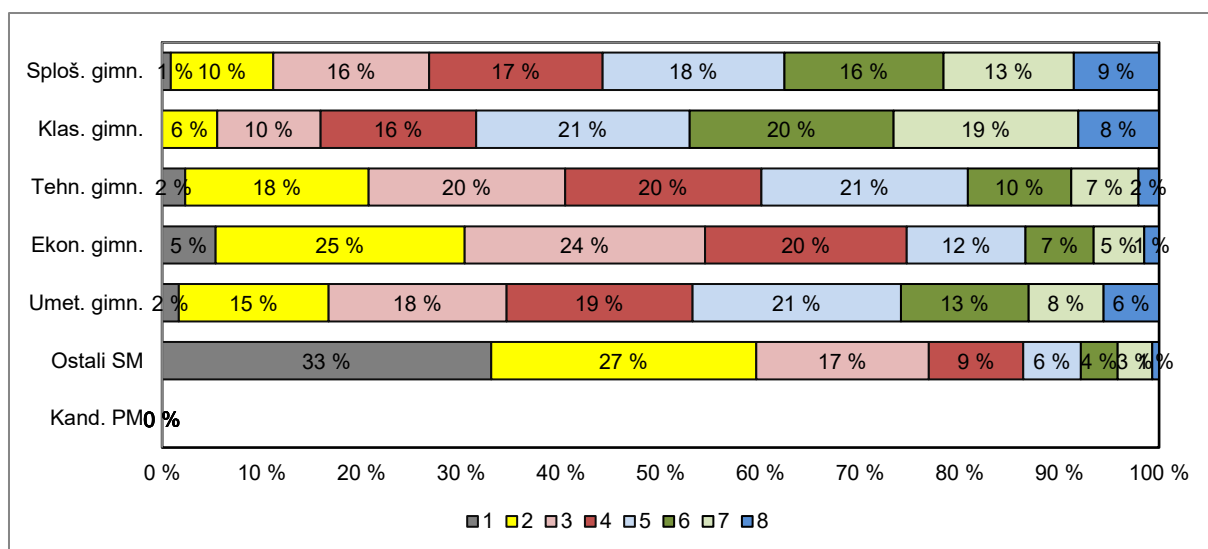
Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah pri slovenščini v spomladanskem izpitnem roku SM 2025 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi točkovnimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

Preglednica 2.3.1: *Frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah*

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	40	0	40	9	18	6	33	73	216	143	0
2	472	17	489	71	84	54	209	698	813	115	0
3	719	32	751	76	81	64	221	972	1.047	75	0
4	799	48	847	76	68	67	211	1.058	1.099	41	0
5	838	66	904	80	40	75	195	1.099	1.124	25	0
6	733	63	796	40	23	46	109	905	921	16	0
7	601	57	658	26	17	27	70	728	743	15	0
8	393	25	418	8	5	20	33	451	454	3	0
Uspešni	4.555	308	4.863	377	318	353	1.048	5.911	6.201	290	0
Skupaj	4.595	308	4.903	386	336	359	1.081	5.984	6.417	433	0

Preglednica 2.3.2: *Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah*

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	1 %	0 %	1 %	2 %	5 %	2 %	3 %	1 %	3 %	33 %	-
2	10 %	6 %	10 %	18 %	25 %	15 %	19 %	12 %	13 %	27 %	-
3	16 %	10 %	15 %	20 %	24 %	18 %	20 %	16 %	16 %	17 %	-
4	17 %	16 %	17 %	20 %	20 %	19 %	20 %	18 %	17 %	9 %	-
5	18 %	21 %	18 %	21 %	12 %	21 %	18 %	18 %	18 %	6 %	-
6	16 %	20 %	16 %	10 %	7 %	13 %	10 %	15 %	14 %	4 %	-
7	13 %	19 %	13 %	7 %	5 %	8 %	6 %	12 %	12 %	3 %	-
8	9 %	8 %	9 %	2 %	1 %	6 %	3 %	8 %	7 %	1 %	-
Uspešni	99 %	100 %	99 %	98 %	95 %	98 %	97 %	99 %	97 %	67 %	-
Skupaj	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-

Slika 2.3.1: *Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah*

Vir: Državni izpitni center, 2025

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2025

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2025.

Preglednica 3.1: *Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2025*

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	4595,00	308,00	4903,00	386,00	336,00	359,00	1081,00	5984,00	6417,00	433,00	0,00
Povprečni splošni uspeh pri SM*	20,96	22,14	21,03	19,48	16,85	19,14	18,57	20,61	20,47	16,07	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,92	4,16	3,94	3,90	3,60	3,81	3,77	3,91	3,86	2,82	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,89	4,09	3,91	3,94	3,70	3,87	3,84	3,89	3,86	2,98	-
Povprečna točkovna ocena pri predmetu SM	4,85	5,29	4,88	4,06	3,57	4,38	4,02	4,72	4,58	2,57	-
Povprečna originalna točkovna ocena pri predmetu SM**	4,84	5,29	4,87	4,06	3,55	4,38	4,01	4,71	4,57	2,52	-
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	70,95	73,37	71,11	66,48	63,37	68,27	66,11	70,20	69,12	54,20	-
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	71	74	71	67	63	69	66	70	70	54	-
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	10,20	8,85	10,14	9,61	10,09	10,13	10,12	10,31	11,32	13,83	-
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	3,50	3,75	3,52	3,29	3,05	3,17	3,18	3,45	3,42	2,59	-
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	3,51	3,82	3,53	3,32	3,22	3,29	3,28	3,49	3,45	2,65	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in točkovne ocene pri predmetu SM*	0,83	0,82	0,83	0,78	0,83	0,85	0,81	0,83	0,84	0,77	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,75	0,69	0,75	0,63	0,77	0,73	0,71	0,74	0,74	0,70	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,71	0,67	0,70	0,62	0,64	0,63	0,63	0,68	0,69	0,66	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,69	0,64	0,69	0,58	0,67	0,63	0,63	0,68	0,70	0,66	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,69	0,64	0,69	0,58	0,67	0,63	0,63	0,68	0,70	0,66	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,69	0,59	0,69	0,64	0,60	0,64	0,62	0,68	0,70	0,68	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,64	0,59	0,64	0,63	0,58	0,59	0,59	0,64	0,66	0,69	-
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,40	0,42	0,40	0,37	0,30	0,44	0,38	0,40	0,45	0,40	-
Odstotek neuspešnih s PP	0,87	0,00	0,82	2,33	5,36	1,67	3,05	1,22	3,37	33,03	-
Odstotek neuspešnih brez PP	1,46	0,00	1,37	2,85	7,14	2,23	3,98	1,84	4,07	34,87	-

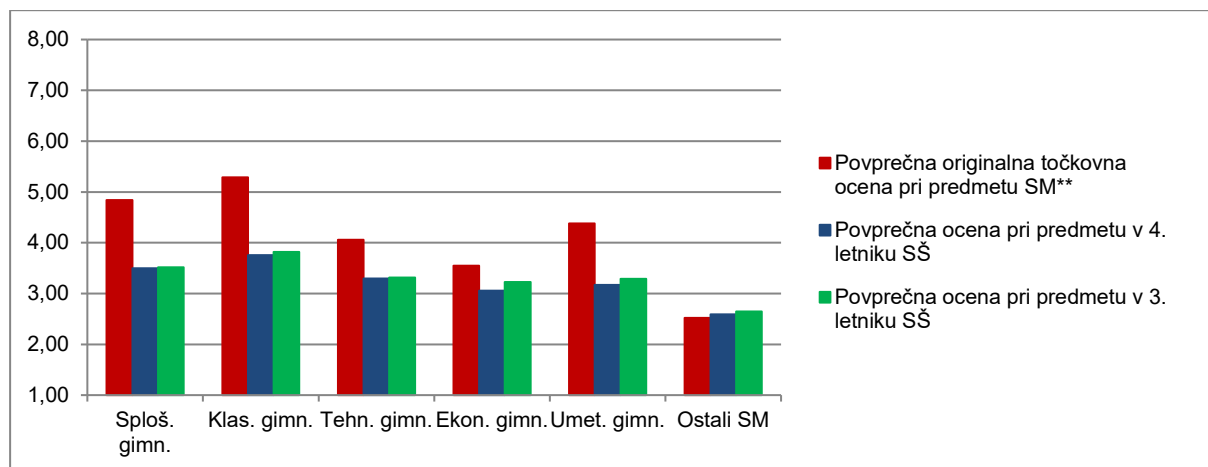
* Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

** Originalna točkovna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne) ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

*** Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno točkovno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

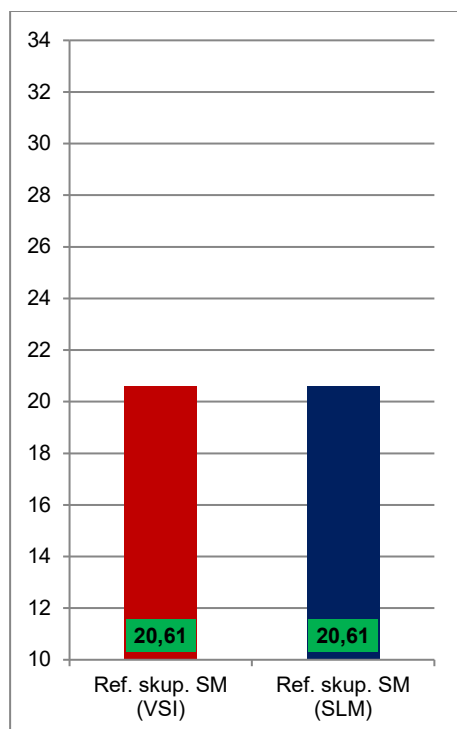
Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne točkovne ocene pri izpitu SM iz slovenščine in povprečnih ocen iz slovenščine v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

Slika 3.1: Povprečne (točkovne) ocene pri izpitu SM iz slovenščine

Vir: Državni izpitni center, 2025

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2025 prvič v celoti opravljali splošno maturo (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz slovenščine (ref. skup. SM – SLM).

Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz slovenščine

Vir: Državni izpitni center, 2025

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanjem in notranjem delu izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2025.

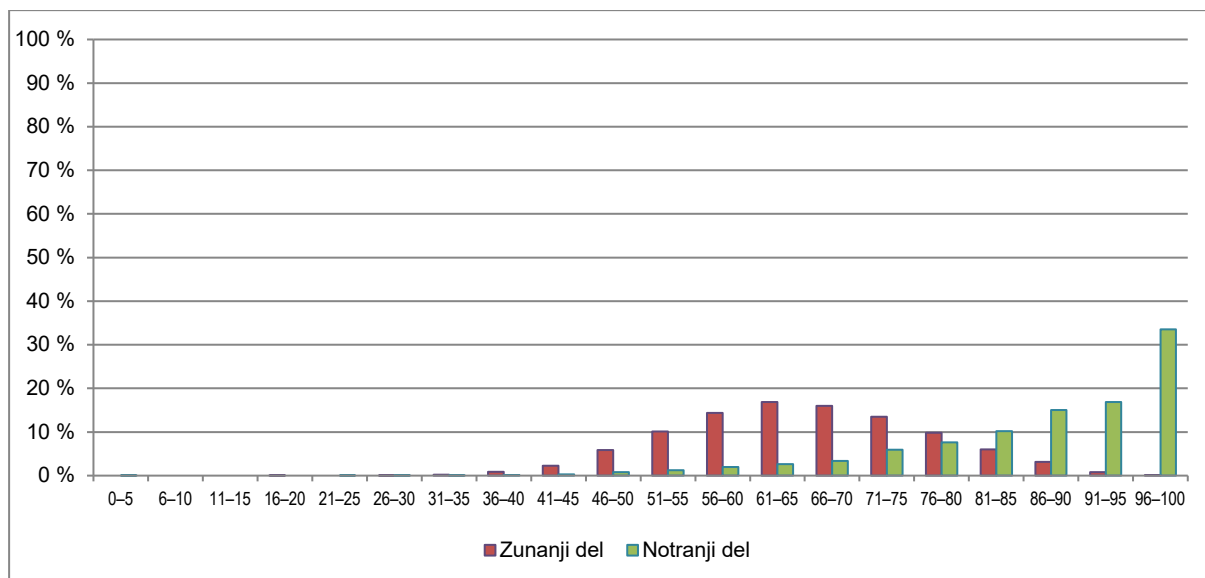
Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	5.984	5.984
Povprečno število odstotnih točk	52,41	17,79
Standardni odklon odstotnih točk	9,03	2,53
Maksimalno število odstotnih točk	78,50	20,00
Povprečna težavnost	0,66	0,89

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2025.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0–5	0 %	0 %
6–10	0 %	0 %
11–15	0 %	0 %
16–20	0 %	0 %
21–25	0 %	0 %
26–30	0 %	0 %
31–35	0 %	0 %
36–40	1 %	0 %
41–45	2 %	0 %
46–50	6 %	1 %
51–55	10 %	1 %
56–60	14 %	2 %
61–65	17 %	3 %
66–70	16 %	3 %
71–75	14 %	6 %
76–80	10 %	8 %
81–85	6 %	10 %
86–90	3 %	15 %
91–95	1 %	17 %
96–100	0 %	34 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center, 2025

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM po posameznih delih izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2025.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	Ustni izpit
Število kandidatov	5.984	5.984	5.984
Povprečno število odstotnih točk	32,28	20,08	17,79
Standardni odklon odstotnih točk	5,93	4,15	2,53
Maksimalno število odstotnih točk	50,00	30,00	20,00
Povprečna težavnost	0,65	0,67	0,89

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

Kandidati pišejo izpitno polo 1 (IP 1) in izpitno polo 2 (IP 2) ter opravljajo ustni izpit. Izpitna pola 1 je šolski esej, kandidati izbirajo med dvema tipoma eseja, razpravljalnim in razlagalnim/interpretativnim. Šolski esej pišejo na podlagi tematskega sklopa, ki vključuje razpisana literarna besedila. Izpitna pola 2 je razčlemba neumetnostnega besedila, ki vključuje naloge na vseh jezikovnih ravneh in tvorbo krajšega neumetnostnega besedila. Ustni izpit vsebuje tri vprašanja: branje odlomka umetnostnega besedila ali kratkega umetnostnega besedila, interpretacijo prebranega besedila in njegovo umestitev v literar-nozgodovinski kontekst ter splošno vprašanje iz književnosti ali jezika.

4.3.1 IZPITNA POLA 1 (ŠOLSKI ESEJ)

Kandidati s pisanjem šolskega eseja dokažejo, da znajo o literarnih besedilih predpisanega tematskega sklopa po podanih smernicah napisati daljše besedilo (najmanj 600 besed), ki je vsebinsko smiselno in zaokroženo, zgradbeno in slogovno ustrezno ter jezikovno pravilno. V tej izpitni poli kandidati torej dokazujejo razvitost svoje literarnobralne in sporazumevalne zmožnosti.

Naslov tematskega sklopa na letošnjem maturitetnem izpitu je bil *Človek na razpotjih časa*; predpisani sta bili dve pripovedni besedili slovenskih avtorjev, in sicer zbirka novel *Strah in pogum* Edvarda Kocbeka in roman *In ljubezen tudi* Draga Jančarja.

Šolski esej je pisalo 5.984 kandidatov, v povprečju so dosegli 32,31 točke, (lani: 33,87; predlani: 31,83). Indeks objektivnosti je bil 0,60; indeks težavnosti pa 0,64. Kontrolno je bilo ocenjenih 517 esejev, kar je 8,6 %. Trije kandidati so dosegli vse možne točke, tj. 50. V nadaljevanju so posebej predstavljene analize dosežkov pri razpravljalnem in interpretativnem eseju.

Razpravljalni esej

Kandidati so pisali esej z naslovom *Ali književne osebe določata le strah in pogum?*. Za izhodišče sta bila podana dva odlomka, in sicer prvi iz novele *Temna stran mesca* Edvarda Kocbeka (iz zaključka novele, v katerem se pripovedovalec po dolgem bivanju v bunkerju odloči za nočni »izpad iz oblegane hiše«) in drugi iz romana *In ljubezen tudi* Draga Jančarja (Valentinovo ujetništvo v kašči pri partizanih). V eseju so morali kandidati primerjati okoliščine, v katerih se nahajata pripovedovalec v noveli in Valentin v romanu. Na podlagi poznavanja obeh književnih besedil so morali predstaviti počutje obeh oseb v teh okoliščinah in pojasniti, kako izkušnji, predstavljeni v podanih odlomkih, vplivata na nadaljevanje njune življenjske zgodbe. Nato so morali izbrati najpogumnejšo osebo v obeh delih in svojo izbiro utemeljiti s povzetkom njenega pogumnega dejanja ter pojasniti, s katero vrednoto se povezuje povzeto dejanje izbrane osebe. Na koncu so morali presoditi, v katerem od književnih del je soočanje s strahom prikazano prepričljiveje. Naslov in navodila za pisanje so bila zastavljena problemsko, hkrati pa dovolj odprta, da so kandidati ob njih lahko dokazovali razvitost svoje literarnobralne zmožnosti. Naloge so bile zastavljene na taksonomsko različnih stopnjah, skladno s predmetnim izpitnim katalogom.

Razpravljalni esej je pisalo 5.631 kandidatov oz. 94,1 % (lani je bil delež še nekoliko višji, in sicer 97,16 %). V povprečju so kandidati dosegli 32,27 točke (lani: 33,81; predlani: 31,90). Indeksi so: indeks težavnosti (IT) 0,65, indeks diskriminativnosti (ID) 0,59 in indeks objektivnosti (IO) 0,59. Vsi indeksi so primerljivi z lanskimi, so ustrezni ter kažejo zanesljivost in konstantnost rezultatov.

V postavki A so morali kandidati primerjati okoliščine, v katerih se v odlomkih nahajata pripovedovalec in Valentin; naloga je bila ovrednotena z 8 točkami; zahtevnostno je bila na I. in II. taksonomski stopnji. Kandidati so v povprečju dosegli 4,45 točke. Naloga je bila relativno zahtevna (IT = 0,56) in je dobro ločevala zmožnejše kandidate od slabših (ID = 0,58). Kandidati so točke izgubljali večinoma zaradi premalo poglobljene primerjave. V preteklih letih se je pokazalo, da so se primerjavo kandidati naučili izpeljati (teza – členi primerjave – sklep), vendar se je pojavil trend zgolj nizanja členov primerjave brez poglobljene razlage posameznih členov. Pri letošnjem ocenjevanju so bili ocenjevalci opozorjeni, da je treba pozorno presojati tudi kakovost primerjave, kar navajajo tudi *Navodila za ocenjevanje*. Lani so kandidati pri vsebinsko podobni primerjavi dosegli 5,24 točke (IT = 0,66); verjetno je do znižanja ocene pri primerjavi privedlo še doslednejše ocenjevanje.

Postavka B je bila razdeljena na dva dela. V delu B1 so morali kandidati na podlagi poznavanja novele in romana v celoti predstaviti, kako se osebi v teh okoliščinah počutita (ovrednoten je bil s 4 točkami); v delu B2 pa so morali pojasniti, kako izkušnji, predstavljeni v odlomkih, vplivata na nadaljevanje njune življenjske zgodbe (ovrednoten je bil s 6 točkami). Pri B1 so dosegli v povprečju 3,03 točke. Naloga je bila za kandidate relativno lahka, njen indeks težavnosti je najvišji med vsemi nalogi (IT = 0,76; enak IT ima še postavka C), kar ni presenetljivo, saj je naloga v celoti na I. taksonomski stopnji (poznavanje

vsebine oz. raven reprodukcije). Nekoliko težji je bil del B2 (IT = 0,61), ki je taksonomsko na II. stopnji (razumevanje), kandidati so v povprečju dosegli 3,69 točke. Mnogi kandidati so zgolj povzemali ali celo obnavljali nadaljevanje novele oz. romana, niso pa poglobljeno pojasnili vpliva te izkušnje na nadaljevanje življenjske zgodbe – za manj poglobljeno pojasnilo so lahko dobili kvečjemu polovično število točk. Indeksa diskriminativnosti obeh delov postavke sta bila ustrezna (oz. idealna), in sicer za B1 0,50 in za B2 0,48.

V postavki C so morali kandidati utemeljiti izbiro najpogumnejše osebe s povzetkom dejanja in pojasniti, s katero vrednoto se povezuje dejanje te osebe. Kandidati so imeli širok nabor možnosti izbire oseb (pripovedovalec ali revolucionar Barka iz *Temne strani mesca*, Valentin, Sonja, Katica ... iz romana *In ljubezen tudi*). Ker so kandidati besedo »delo« v navodilih za pisanje razumeli preširoko (ne le ena novela, ampak celotna zbirka novel *Strah in pogum*) in zato izbirali tudi osebe iz drugih treh novel Kocbekove zbirke, smo vsebinsko enakovredno upoštevali tudi te rešitve. Naloga je bila ovrednotena s 6 točkami. Čeprav je naloga taksonomsko zahtevnejša (II. in III. taksonomska stopnja), je bila za kandidate med najlažjimi (IT = 0,76), v povprečju so dosegli 4,53. Kandidati so v večini ustrezno povzeli pogumno dejanje izbrane osebe, manj prepričljivi pa so bili pri zahtevnejšem pojasnilu, ki je bilo pri nekaterih premalo poglobljeno, zaradi česar so izgubljali točke. Tudi ta naloga je ustrezno ločevala kandidate (ID = 0,52).

V postavki Č so morali kandidati presoditi, katero od književnih del prepričljive prikaže soočanje s strahom. Postavka je bila ovrednotena s 6 točkami. Naloga je zahtevna, večinoma na III. taksonomski stopnji, saj poleg poglobljenega razumevanja zahteva tudi kompleksen bralni odziv (ne na ravni doživljanja, ampak na ravni literarnega vrednotenja). Tak tip naloge se v esejih pojavlja v zadnjih letih in je za kandidate najzahtevnejši, kar kaže tudi najnižji indeks težavnosti (IT = 0,48). V povprečju so dosegli 2,78 točke. Naloga je zelo dobro ločevala boljše kandidate od slabših (ID = 0,52). Pri tem tipu naloge večina kandidatov ostaja na osnovni ravni reševanja; pisali so o prikazih strahu ali o prikazih soočanja s strahom, ne pa tudi o (literarni) prepričljivosti teh prikazov. Slabo reševanje te naloge kaže na določene primanjkljaje pri pouku, saj se, kot kaže, pri pouku še premalo ukvarja z vrednotenjem besedil, ampak se pretežno posveča njihovi reprodukciji in razumevanju.

Iz indeksov težavnosti za vse vsebinske postavke je razvidno, da so bile naloge zastavljene na ustreznih težavnostnih stopnjah – indeksi težavnosti se gibljejo od 0,48 do 0,76. Nobena od nalog za kandidate ni bila prelahka in tudi nobena pretežka. Ustreznost nalog potrjujejo tudi indeksi diskriminativnosti, ki se gibljejo v pasu od 0,48 do 0,58 – kar pomeni, da razpravljalni esej odlično razvršča kandidate na lestvici razvitosti literarnobralne zmožnosti. Ustrezen indeks diskriminativnosti ima tudi postavka *Dodatne točke*, in sicer 0,42; indeks težavnosti 0,03 sicer kaže, da so se ocenjevalci za dodatne točke redko odločali, vendar pa so dodeljene točke dosegle svoj namen, saj so jih dobili učno boljši kandidati.

Pri jezikovnih postavkah so kandidati v povprečju dosegli 13,60 točke od skupaj 20 možnih (lani: 13,29; predlani: 13,78), kar pomeni 68 %. V primerjavi z lanskim rezultatom je letošnji spet nekoliko višji; primerjava z zadnjimi štirimi leti (leta 2022 so bile uvedene spremembe pri ocenjevanju jezikovnega dela eseja) kaže stabilnost pri ocenjevanju jezika v eseju. Indeksi težavnosti posameznih jezikovnih postavk pokažejo, da so za kandidate še vedno najtežji pravopis (IT = 0,54), sledita mu slovnica (IT = 0,65) in notranja zgradba/koherenca (IT = 0,66). Najlažja je za kandidate zunanja zgradba, tj. členitev na ustrezne odstavke (IT = 0,92). Indeksi diskriminativnosti so za jezikovne postavke (razen za zunanjo zgradbo) odlični, saj se gibljejo med 0,50 in 0,55 – glede na lansko leto so še bolj zgoščeni (lani so se gibal med 0,47 in 0,57). Zunanja zgradba (ID = 0,22) ima zaradi majhnega razpona točk (0, 1 ali 2 točki) nekoliko »izkrivljene« indekse.

Interpretativni esej

Kandidati so pisali interpretativni esej na odlomek iz Kocbekove novele *Črna orhideja* (Edvard Kocbek: *Strah in pogum*. Ljubljana: Sanje, Mladinska knjiga, 2024. 159–161.). Odlomek govori o Gregorjevi in Katarinini poti v partizanski tabor. Kandidati so morali predstaviti okoliščine, v katerih se odvija dogajanje

v odlomku, ter pojasniti Gregorjevo razdvojenost na začetku odlomka. Nato so morali razložiti, kako se skozi pripoved in skozi dialoge stopnjuje napetost med obema književnima osebama, ter presoditi, katero od oseb njen govor bolj označuje. Zadnje navodilo se je nanašalo na zadnjo izmenjavo replik med osebama – kandidati so morali utemeljiti, s katero trditvijo, Katarinino ali Gregorjevo, se bolj strinjajo.

Interpretativni esej je pisalo 353 kandidatov oz. 5,9 % vseh kandidatov. Ta delež je bistveno večji od lanskega, ko je interpretativni esej pisalo le 2,4 % kandidatov. Letos so kandidati v povprečju dosegli 32,92 točke (lani: 36,35; predlani: 31,60). Povprečna ocena interpretativnega eseja je, kot kaže, odvisna od števila kandidatov. Lani, ko je bil povprečni točkovni rezultat precej višji od letošnjega in predlanskega, je interpretativni esej pisalo res malo kandidatov (skupaj 161); predlani, ko je bil rezultat interpretativnega eseja najnižji, je ta esej pisalo največ kandidatov v zgodovini splošne mature, in sicer kar 23,3 %. Letošnji indeksi so: indeks težavnosti (IT) 0,66, indeks diskriminativnosti (ID) 0,64 in indeks objektivnosti (IO) 0,67. Vsi indeksi so primerljivi z lanskimi, so ustrezni ter kažejo zanesljivost in konstantnost rezultatov.

Poleg tega je zanimiva tudi primerjava z razpravljalnim esejem, ki kaže, da sta interpretativni in razpravljalni esej po zahtevnosti enakovredna, – velja namreč »splošno prepričanje«, da je interpretativni esej namenjen le boljšim kandidatom. Primerjava rezultatov in indeksov pokaže, da sta oba eseja za kandidate enako zahtevna: interpretativni esej so kandidati letos pisali le za 0,65 točke bolje kot razpravljalni esej; indeksa težavnosti pa se razlikujeta le za eno stotinko (0,65 in 0,66). Oba eseja imata tudi ustrezen indeks diskriminativnosti, ki odlično ločuje boljše kandidate od slabše pripravljenih. Indeks objektivnosti je nekoliko višji kot pri razpravljalnem esejem, ker zaradi manjšega števila esejev ta tip eseja ocenjuje manjša skupina ocenjevalcev (le člani in članice komisije ter pomočniki in pomočnice glavne ocenjevalke), kar prispeva k večji usklajenosti ocenjevanja.

V postavki A so morali kandidati predstaviti okoliščine, v katerih se odvija dogajanje v odlomku. Naloga je bila ovrednotena s 4 točkami in je bila v celoti na I. taksonomski stopnji, saj je zahtevala zgolj poznavanje celotnega literarnega besedila. Pričakovano je bila ta naloga za kandidate najmanj zahtevna (IT = 0,70), v povprečju so dosegli 2,79 točke. Točke so izgubljali predvsem zaradi površne oz. manj natančne predstavitve okoliščin, redkeje tudi zaradi povsem napačne predstavitve okoliščin, ki je bila posledica napačne umestitve odlomka v dogajanje celotne novele.

V postavki B so morali kandidati pojasniti Gregorjevo razdvojenost na začetku odlomka. Naloga je bila ovrednotena s 6 točkami, zahtevnostno pa je bila na I. in II. taksonomski stopnji, saj je poleg poznavanja vsebine zahtevala tudi razumevanje oz. interpretacijo odlomka. Za kandidate je bila ta naloga le nekoliko zahtevnejša od prejšnje (IT = 0,69), pri njej so v povprečju dosegli 4,15 točke. Točke so izgubljali predvsem zaradi manj poglobljenega pojasnila, pri katerem se niso navezovali na odlomek, ampak so o razdvojenosti osebe pisali »na pamet« (naučeno znanje, ki ga niso zmogli povezati s konkretnim odlomkom).

Postavka C je bila razdeljena na dva dela. V prvem delu C1, ki je bil ovrednoten z 8 točkami, so morali kandidati razložiti, kako se v odlomku skozi pripoved in dialoge ustvarja napetost med Gregorjem in Katarino. Naloga je v celoti na II. taksonomski stopnji; za kandidate je bila zahtevnejša od prvih dveh (IT = 0,59), v povprečju so dosegli 4,73 točke. Gre za nalogo, ki se v interpretativnih esejih redkeje pojavlja; kandidati so morali pozorno interpretirati odlomek, in sicer so morali opazovati dramatično stopnjevanje tako na vsebinski kot tudi na slogovni ravni ter biti pri tem pozorni na obe literarni osebi, njun medsebojni odnos, dialoški del (pogovor) in na pripovedovalčevo pripoved. Zaradi kompleksnosti naloge mnogi kandidati niso v celoti realizirali vseh zahtev. V drugem delu C2, ki je bil ovrednoten s 6 točkami, so morali presoditi, katero od obeh oseb njen govor bolj označuje. Ta del naloge je bil za kandidate še nekoliko zahtevnejši (IT = 0,52), kar je pričakovano, saj je naloga pretežno na III. taksonomski stopnji; v povprečju so dosegli 3,11 točke. Zaradi pomanjkljivega znanja literarne teorije so nekateri kandidati vprašanje razumeli napačno – na moderacijski seji smo se odločili, da nekatere rešitve, ki so glede na podani odlomek smiselne, upoštevamo. Kandidati so tako točke izgubljali

predvsem zaradi premalo poglobljene utemeljitve ali zaradi slabše povezanosti osebe z njenim govorom v utemeljitvi.

V postavki Č so morali kandidati najprej izbrati izjavo, s katero se bolj strinjajo (Katarina na koncu odlomka reče, da je Gregor *strašen človek*; Gregor ji odvrne, da je *strašen čas*), nato pa svojo izbiro utemeljiti na podlagi razumevanja celotne novele. Naloga je bila ovrednotena s 6 točkami, zahtevnostno je v celoti na III. taksonomski stopnji. Kljub temu za kandidate ni bila najzahtevnejša (IT = 0,64), v povprečju so dosegli 3,82 točke. Kandidati so točke izgubljali zaradi manj poglobljenih ali klišejskih opredelitev, ki so temeljile pretežno na naučenem znanju in se niso navezoval na konkretno repliko v odlomku, ali zaradi pretežno doživljajskega bralnega odziva brez navezovanja na širši literarnozgodovinski kontekst.

Tudi interpretativni esej ima ustrezno razporejeno težavnost nalog, indeksi težavnosti se gibljejo med 0,52 in 0,70 – nobena naloga torej ni bila pretežka. Pričakovano so kandidati najbolj reševali nalogo na I. taksonomski stopnji. Indeksi diskriminativnosti, ki se gibljejo med 0,45 in 0,56, kažejo, da so naloge odlično ločevale kandidate po znanju. Tudi dodatne točke imajo podobne indekse kot pri razpravljalnem eseju (IT = 0,04; ID = 0,45), tako da zanje veljajo enako ugotovitve kot zgoraj.

Pri jezikovnih postavkah so kandidati v povprečju dosegli 14,18 točke (lani: 14,80) od skupaj 20 možnih, kar pomeni 70,90 %. V primerjavi z lanskim rezultatom je letošnji le nekoliko nižji. Indeksi težavnosti posameznih jezikovnih postavk pokažejo podobno razporeditev zahtevnosti kot pri razpravljalnem eseju: pravopis (IT = 0,57), notranja zgradba (IT = 0,66) in slovnica (IT = 0,70). Zunanja zgradba je najmanj zahtevna (IT = 0,93). Indeksi diskriminativnosti so za jezikovne postavke (razen za zunanjo zgradbo) odlični, saj se gibljejo med 0,50 in 0,62.

Sklep:

1) Iz indeksov težavnosti in diskriminativnosti za vsebinske postavke razberemo, da so bile naloge v obeh esejih zastavljene premišljeno – ustrezno so bile razporejene po taksonomskih stopnjah, pri nalogah nižjih taksonomskih stopenj so kandidati dosegli višje rezultate, vse naloge so kandidate dobro ali celo odlično ločevale po zmožnostih.

2) Iz indeksov težavnosti in diskriminativnosti za jezikovne postavke razberemo, da *Merila za ocenjevanje jezikovne pravilnosti, besedišča, sloga povedi in zgradbe* dobro delujejo. Merila zelo dobro ločujejo kandidate po razvitosti sporazumevalne zmožnosti. Indeksi težavnosti pokažejo, da imajo kandidati najmanj utrjeno in avtomatizirano osnovno znanje pravopisa in slovnice, saj na teh dveh področjih praviloma izgubijo največ točk.

3) Letošnji rezultati pokažejo, da sta razpravljalni in interpretativni esej za kandidate enako zahtevna. Oba tipa eseja od kandidatov zahtevata znanje na vseh treh taksonomskih stopnjah; pri nobenem od obeh tipov eseja kandidati zgolj z naučenim in nepovezanim znanjem (prva in deloma druga taksonomska stopnja) ne morejo doseči najvišjih ocen.

4) Indeksi objektivnosti ocenjevanja so pri obeh tipih eseja ustrezni in v primerjavi s preteklimi leti kažejo stabilnost (zanesljivost) ocenjevanja. Indeksi so višji pri interpretativnem eseju, ker ga ocenjuje manjša skupina specializiranih ocenjevalcev.

4.3.2 IZPITNA POLA 2 (RAZČLEMBE NEUMETNOSTNEGA BESEDILA)

Izpitna pola 2 (IP 2) celovito preverja sporazumevalne zmožnosti kandidatov, tj. razumevanje, analiziranje in vrednotenje neumetnostnega izhodiščnega besedila izbrane besedilne vrste z različnih vidikov ter s tem tudi vse pomembne sestavine in cilje učnega načrta. Izpitna pola je sestavljena tako, da v ustreznih deležih vključuje naloge za preverjanje vseh vrst razčlemb neumetnostnega besedila: pomensko, okoliščinsko, naklonsko, glasoslovno s pravorečjem, pravopisno, besedoslovno, oblikoslovno, skladijsko, besedotvorno, slogovno in besediloslovno. Naloge preverjajo tako znanje kot

tudi različne zmožnosti na treh taksonomskih stopnjah: prva stopnja predstavlja dobesedno razumevanje, poznavanje dejstev, teorij, postopkov ...; druga stopnja razumevanje s sklepanjem, preoblikovanje, razlaganje, prenos znanja, analizo, razčlenjevanje ...; tretja stopnja pa ustvarjalno oziroma kritično razumevanje, sintezo, ocenjevanje z utemeljevanjem, ustvarjalno uporabo ...

Letos je IP 2 sestavljalo 17 nalog, skupaj vrednih 90 točk, in neobvezna dodatna naloga, vredna 5 točk, ki je bila uvedena z letošnjo maturo. Prvih 16 nalog je bilo namenjenih razčlembi izhodiščnega besedila (74 točk ali 82,2 %), zadnja naloga pa tvorjenju besedila (16 točk ali 17,8 %). Izhodiščno besedilo je bilo publicistično besedilo, prirejeno po članku, objavljenem na spletnem portalu Mladine, in sicer je šlo za intervju z jezikoslovcem in slovaropiscem dr. Matejem Metercem z naslovom »*Pregovori, ki jih uporabljamo v sodobnosti, pričajo o zgodovini in tudi o današnjem duhu časa*«. Kandidati so morali v zadnji nalogi tvoriti javno vabilo.

Neobvezna dodatna naloga, ki je bila uvedena letos, je namenjena učno zmožnejšim kandidatom, ki imajo po reševanju izpitne pole čas, da se posvetijo problemsko zastavljenemu vprašanju v dodatni nalogi in da s tem pridobijo dodatne točke. Naloga je bila zastavljena na taksonomsko višji stopnji (znanje, razumevanje in uporaba znanja v novih okoliščinah) in je bila s področja sociolingvistike. Naloga se je izkazala kot dobra novost, saj je omogočila, da je na letošnji maturi pri IP 2 pet kandidatov doseglo vse možne točke (90), kar se je zgodilo prvič.

Izpitno polo 2 je pisalo 5.984 kandidatov, ki so v povprečju dosegli 60,23 točke (tj. 20,08 relativne točke), kar je višje od lanskega in predlanskega rezultata (lani: 58,20 točke oz. 19,40 relativne točke; predlani: 59,34 točke oz. 19,78 relativne točke). Indeks težavnosti testa je bil 0,66. Letos se je povečalo število kandidatov z zelo visokim številom doseženih točk: najvišje število točk, tj. 90, je doseglo pet kandidatov, 89 točk je doseglo osem kandidatov in 88 točk devet kandidatov. Kandidatov, ki so dosegli 85 točk ali več, je bilo letos skupaj kar 76. Lani je bilo takih kandidatov 27, predlani pa 18. Povečano število kandidatov s tako visokim številom doseženih točk pripisujemo tudi uvedbi dodatne neobvezne naloge.

Ker se vse naloge v IP 2 navezujejo na izhodiščno besedilo, presojamo veljavnost in ustreznost indeksov težavnosti in diskriminativnosti z vidika celote. Pri IP 2 ne analiziramo indeksa objektivnosti, saj so bile naloge ocenjene samo enkrat, razen nalog mejnega kontrolnega ocenjevanja.

INDEKS TEŽAVNOSTI

Ustrezen indeks težavnosti je med 0,10 in 0,90. Za lahke naloge veljajo tiste z indeksom težavnosti nad 0,80, za težke pa tiste z indeksom težavnosti pod 0,50. V letošnji IP 2 sta imeli dve nalogi indeks težavnosti nad mejo 0,80 – lahki oz. prelahki nalogi. To sta bili 12. (IT = 0,92) in 5. naloga (IT = 0,88). Pod mejo 0,50 je bila v letošnji poli le ena naloga, in sicer 16. (IT = 0,36). V nadaljevanju predstavljamo tri izpostavljene naloge.

12. naloga je bila najlažja (IT = 0,92), imela pa je ustrezen indeks diskriminativnosti (ID = 0,38) – kljub nezahtevnosti so jo dobro reševali tisti kandidati, ki so sicer ob nalogah celotne pole izkazali dobro znanje. Naloga je s področja skladnje na II. taksonomski stopnji (znanje in razumevanje), v celoti je zaprtega tipa. Kandidati so morali iz povedi, ki je imela glavni stavek in tri odvisne stavke, izpisati glavni stavek (12.1) in poimenovati dve različni vrsti odvisnikov v povedi (12.2). Ker je imela poved dva prilastkova odvisnika, je bil glavni stavek razdeljen na tri dele, kar bi lahko za kandidate predstavljalo težavo. Na to so pomislili tudi učitelji, ki so takoj po pisanju IP 2 izrazili skrb, da je bila ta naloga za kandidate pretežka, saj pri pouku praviloma ne rešujejo takih primerov. Izkazalo se je, da naloga nikakor ni bila pretežka, bila je celo nekoliko prelahka. Gre za nov tip skladenjske naloge, ki je namenoma lažji, saj so kandidati skladenjske naloge v prejšnjih polah praviloma slabše reševali. V prihodnje bi bilo smiselno tak tip naloge ohraniti, otežili bi jo lahko z nekoliko manj tipičnimi primeri odvisnih stavkov v podani povedi.

5. naloga je bila druga najlažja v poli (IT = 0,88), imela je ustrezen indeks diskriminativnosti (ID = 0,30). Naloga je na II. taksonomski stopnji (znanje in razumevanje) in je pretežno besedoslovna (slovarski sestavek iz SSKJ² in pomenska raven besed) in deloma oblikoslovna (uvrščanje samostalnika v ustrezno sklanjatev) oz. glasoslovna (prepoznavanje naglasnega mesta). Tako glasoslovne kot oblikoslovne lastnosti besede so razvidne v slovarskem sestavku, tako da gre pri nalogi v osnovi za razumevanje podatkov v slovarskem sestavku. Naloga je v celoti zaprtega tipa. V nalogi je najprej podan slovarski sestavek gesla *paleta*. V nalogi 5.1 je bilo treba v slovarskem sestavku poiskati sopomenko oz. sopomensko besedno zvezo, s katero bi lahko nadomestili besedno zvezo *široka paleta* v podani povedi iz 6. odstavka izhodiščnega besedila. V nalogi 5.2 pa so morali kandidati v štirih trditvah podčrtati ustrezne možnosti ob poševnicah. Naloga je torej zahtevala ustrezen/pravilen izpis besedne zveze iz slovarskega odstavka in podčrtavanje ustrezne možnosti. Zaradi tipa reševanja naloge so imeli kandidati malo možnosti za (nehoteno) napako, zato niso izgubljali točk zaradi morebitnih lapsusov. Da kandidati izkazujejo dobro znanje branja slovarskega sestavka, je razveseljivo. Tudi v lanski izpitni poli so nalogo, povezano s slovarskim sestavkom, kandidati zelo dobro reševali. Menimo, da morajo take naloge v prihodnje ostati v izpitni poli, da se ohrani raven tega visokega znanja tudi v prihodnje.

16. naloga se je izkazala za najtežjo (IT = 0,36), tudi ta naloga je imela ustrezen indeks diskriminativnosti (ID = 0,59). Gre za standardno nalogo iz pravopisa (*V spodnjem besedilu je 10 jezikovnih napak. Popravite jih.*), ki se v zadnjem desetletju pojavi prav v vsaki izpitni poli. Naloga je na II. taksonomski stopnji in je zaprtega tipa. Zaskrbljujoče je, da je imela taka naloga v lanski izpitni poli višji indeks težavnosti (IT = 0,48) – se pravi, da so jo lani kandidati reševali nekoliko bolje. Da je znanje jezika (posebej pravopisa) velik problem, se izkazuje tudi pri IP 1, pri kateri ima jezikovna postavka pravopis najnižji IT. Kljub »zahtevnosti« naloge je treba pri njej vztrajati, saj gre za temeljne standarde znanja, pri katerih ne moremo popuščati.

INDEKS DISKRIMINATIVNOSTI

Mejna vrednost indeksa diskriminativnosti je 0,20; letos je bila pod mejno vrednostjo le ena naloga, in sicer 3. naloga (ID = 0,17), 2. naloga pa je imela indeks na meji (ID = 0,20). Ti dve nalogi podrobneje predstavljamo v nadaljevanju. Med ostalimi nalogami je imelo osem nalog idealen indeks diskriminativnosti (med 0,40 in 0,59), še sedem nalog pa zelo dobrega (med 0,30 in 0,38). Na splošno lahko ugotovimo, da je bila letošnja IP 2 (enako kot lanska) z vidika ločljivosti ustrezna.

3. naloga je imela nizek indeks diskriminativnosti (ID = 0,17): nalogo so dobro reševali tudi kandidati, ki se sicer na ravni celotne pole niso najbolj odrezali. Gre za nalogo s področja razumevanja besedila, ki se glasi: *S pomočjo 6. in 7. odstavka napišite tri argumente, s katerimi boste utemeljili, da so pregovori zelo primerni za uporabo v najrazličnejših situacijah.* Kandidati so morali natančno prebrati oba odstavka in iz njih izluščiti tri smiselne argumente. Naloga je bila na II. oz. deloma na III. taksonomski stopnji (sinteza) in je bila odprtega tipa. Na splošno naloga za kandidate ni bila zahtevna (IT = 0,72), tudi zato ne, ker se pri nalogi ni upoštevala jezikovna pravilnost odgovorov. Take naloge lahko dobro rešijo tudi kandidati brez temeljnega jezikovnega (pravopisnega in slovničnega) znanja, ki so dobri v razumevanju besedila (razbiranje pomenov in pomenskih odtenkov ter sinteza prebranega), kar pa je tudi eden od ciljev pouka slovenščine.

2. naloga je imela mejni indeks diskriminativnosti (ID = 0,20) in je bila med težjimi nalogami (IT = 0,54). Tudi ta naloga je bila s področja razumevanja besedila, vendar nekoliko zahtevnejša od 3. naloge, saj se je nanašala na celotno besedilo in ne le na dva odstavka. Glasila se je: *Pojasnite trditev v naslovu, da pregovori pričajo tudi o današnjem duhu časa. Odgovor napišite v večstavčni povedi.* Ovrednotena je bila s 3 točkami, pri čemer je bila ena točka namenjena jezikovni pravilnosti odgovora. Tudi zato je bila naloga težja od prej predstavljene, pri kateri se jezik ni ocenjeval. Naloga je bila v celoti na III. taksonomski stopnji (sinteza) in je bila odprtega tipa. Podobno kot za prejšnjo nalogo velja tudi za to, da tak tip naloge lahko uspešno rešujejo tudi kandidati, ki nimajo trdnega jezikovnega znanja, so pa dobri v branju in razumevanju besedila, zato nizek ID pravzaprav za take tipe naloge ni presenetljiv.

4.3.3 USTNI IZPIT

Ustni izpit je notranji del maturitetnega izpita. Pri njem se preverjajo tisti cilji učnega načrta, ki jih pisni del izpita ne more preverjati, in sicer zmožnost smiselnega in estetskega branja, zmožnost govornega izražanja v knjižnem jeziku ter uporabno literarnozgodovinsko in literarnoteoretično znanje ob razlagi predloženega literarnega besedila ali odlomka ter pregledno literarnozgodovinsko znanje po veljavnem katalogu oziroma pregledno znanje, razumevanje in sposobnost kritičnega razmisleka o vlogi in položaju slovenskega jezika v preteklosti in sedanjosti. Sestavljen je iz: a) glasnega branja predloženega literarnega besedila oz. odlomka; b) vprašanja ob predloženem literarnem besedilu ali odlomku (usmerjena interpretacija oz. dialog); c) preglednega vprašanja iz književnosti ali strukturirane jezikovne naloge. Državna predmetna komisija za slovenščino za splošno maturo pripravi vprašanja a) in b), pregledno nalogo c) pa sestavijo učitelji sami.

Povprečno število točk pri tem delu izpita je bilo 17,79 (lani: 17,74; predlani: 17,87). Indeks težavnosti je 0,89, kar je tik pod mejo, ki zagotavlja veljavnost izpita. Največ kandidatov je pri ustnem izpitu doseglo 20 točk, in sicer 2.009 oz. 33,57 % (kar je še nekoliko več kot lani, ko je bilo kandidatov z vsemi točkami 32,02 %). Velik delež kandidatov je dosegel tudi 19 ali 18 točk, kar predstavlja »šolsko« odlično oceno. Kandidatov, ki so na ustnem izpitu dosegli 18, 19 ali 20 točk, je bilo skupaj 65,48 %, kar je podobno lanskemu seštevku (65,40 %). Indeks ločljivosti ocene pri ustnem izpitu je 0,40 – ta indeks je izračunan kot koeficient korelacije med notranjo in zunanjo oceno, zato lahko rečemo, da ni ustrezen, saj se notranja ocena ustnega izpita prešibko »ujema« z zunanje ocenjenim pisnim delom (ne glede na to, da se na ustnem izpitu preverjajo in ocenjujejo druge vsebine). Precej večje ujemanje je npr. med oceno slovenščine v 4. letniku in oceno na maturi, ta korelacija ima koeficient 0,65. Notranji del maturitetnega izpita tako nikakor ne zagotavlja veljavnosti in zanesljivosti ocenjevanja, ki sta bistveni za kakovost ocenjevanja.

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Najpogostejši nepravilni odgovori so predstavljeni v poglavju 4.3, v razdelku, v katerem so predstavljene naloge z nizkim indeksom težavnosti.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

Komisija mnenja zunanjih ocenjevalcev ne preverja s posebnim vprašalnikom. Ocenjevalci svoje mnenje sporočajo glavni ocenjevalki na seminarju s poudarkom na razlagi *Navodil za ocenjevanje* ter pomočnicam in pomočnikom glavne ocenjevalke prek sistema sporočil v programu RM Assessor med procesom ocenjevanja. Ocenjevalci na naloge obeh izpitnih pol niso imeli pripomb, ravno tako ni bilo pripomb na *Navodila za ocenjevanje*.

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

Pisni del izpita je v spomladanskem roku mature potekal v dveh delih: IP 1 so kandidati pisali 6. maja, IP 2 pa 29. maja.

Moderacija *Navodil za ocenjevanje* IP 1 je bila v prostorih Državnega izpitnega centra 10. maja. Udeležili so se je članice in člani komisije ter pomočnice in pomočnika glavne ocenjevalke. Na seji smo potrdili pripravljena *Navodila za ocenjevanje* obeh esejev (razpravljalnega in interpretativnega). Razlaga *Navodil za ocenjevanje* in zadnje izobraževanje pred začetkom ocenjevanja s poudarkom na dilemah oz. na nalogah, ki naj bi jih bilo težje ocenjevati, sta bila izvedena na daljavo prek programa MS Teams 12. maja. Po opravljeni vaji in standardizaciji (skupaj tri naloge) so ocenjevalci začeli z ocenjevanjem IP 1. Ocenjevanje esejev je potekalo od 14. maja do 8. junija.

Moderacija *Navodil za ocenjevanje* IP 2 je potekala 2. junija v prostorih Državnega izpitnega centra, udeležili so se je člani in članice komisije ter pomočnice in pomočnika glavne ocenjevalke. V *Navodila za ocenjevanje* smo po pregledu moderacijskih pol vnesli nekaj dopolnil: dodatne pravilne rešitve, delno ustrezne rešitve in neustrezne rešitve. Predstavitve IP 2 in *Navodil za ocenjevanje* zunanjim ocenjevalcem je potekala 4. junija na daljavo prek programa MS Teams. Po opravljeni vaji in standardizaciji so ocenjevalci začeli z ocenjevanjem IP 2. Ocenjevanje IP 2 je potekalo od 6. do 22. junija.

Kontrolno/Tretje ocenjevanje IP 1 je potekalo od 10. junija naprej. V kontrolno ocenjevanje gredo eseji (IP 1), pri katerih je bila razlika med dvema ocenjevalcema več kot 10 točk. Kontrolno ocenjenih je bilo letos 517 esejev (8,6 %), kar je odstotek več kot lani.

Ocenjevanje je sicer potekalo brez posebnosti. Pomočnice in pomočnika glavne ocenjevalke so kakovostno in strokovno vodili svoje skupine zunanjih ocenjevalcev, ob težjih dilemah so poslali vprašanje glavni ocenjevalki. Pomočnice in pomočnika so delo opravljali samostojno in strokovno; do večjih težav med ocenjevanjem ni prihajalo, zato ocenjujemo, da je bilo gradivo za IP 1 in IP 2 (naloge in *Navodila za ocenjevanje*) tudi letos zelo kakovostno pripravljeno, saj so se vse glavne dileme razrešile že med pripravo na ocenjevanje.

Pri pripravi na ocenjevanje smo že lani uvedli novost, saj smo poleg seminarja, namenjenega obravnavi tematskega sklopa, pripravili še celodnevni seminar, namenjen vsem zunanjim ocenjevalcem. Letošnji seminar, namenjen obravnavi maturitetnega sklopa, je potekal 15. marca na daljavo prek programa MS Teams. Seminar, namenjen standardizaciji ocenjevanja, je potekal 5. aprila na Srednji zdravstveni šoli v Ljubljani. Na seminarju smo na gradivu predmaturitetnega preizkusa (IP 1) opravili standardizacijo ocenjevanja s poudarkom na ocenjevanju jezikovnih postavk, ki je prispevala k bolj usklajenemu ocenjevanju IP 1. Seminarско gradivo je pripravila glavna ocenjevalka, delo v delavnicah so vodili pomočnice in pomočnika glavne ocenjevalke. Nove ocenjevalce je glavna ocenjevalka s posebnostmi ocenjevanja na splošni maturi seznaniła na predhodnem informativnem sestanku, ki je pred seminarjem potekal na Državnem izpitnem centru v živo.

Naloge kandidatov s posebnimi potrebami so letos ocenjevali štirje za to usposobljeni ocenjevalci. Izpitno polo 1 je letos pisalo 187 kandidatov, izpitno polo 2 pa 172 kandidatov. Naloge sedmih kandidatov so bile ocenjene po posvetovanju zunanjih ocenjevalcev s strokovnjakinjo za posamezno motnjo, oviro oz. primanjkljaj.

Na seji 27. junija je DPK SM za slovenščino določila meje med ocenami pri slovenščini in slovenščini kot drugim jeziku (gimnazija z italijanskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre). Mej za ocene glede na lansko leto nismo spreminjali. Po postavitvi mej smo opravili še ocenjevanje obeh izpitnih pol tistih kandidatov, ki so se znašli tik pod mejo pozitivne ocene, takih je bilo 75. Prag pozitivne ocene je po opravljenem kontrolnem ocenjevanju na meji prestopilo enajst kandidatov.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Pri slovenščini je bilo letos vloženih 352 ugovorov na oceno in 20 ugovorov na izračun ocene, skupaj torej 372, kar je 6,21 % kandidatov. Lani je bil odstotni delež nekoliko nižji, in sicer 5,88 %. Število ugovorov iz leta v leto raste, kar je splošen trend in ne posebnost predmeta slovenščina.

Do spremembe točk je prišlo pri 99 kandidatih oz. 27,58 % (lani: 27,90 %; predlani: 37,29 %). Do spremembe ocene je prišlo pri 70 kandidatih oz. 19,50 % (lani: 16,85 %; predlani: 23,45 %). V povprečju so se točke spremenile za 0,55 (lani: 0,52; predlani: 0,74), ocena pa za 0,19 (lani: 0,17; predlani: 0,24). Tudi ti podatki kažejo, da ocenjevanje pri predmetu slovenščina ostaja zelo zanesljivo, podatki namreč le rahlo odstopajo od lanskih. Seveda pa zaradi človeškega faktorja prihaja tudi do napak. Najvišja sprememba ocene je bila 1,00 (lani: 2,00), največja sprememba točk pa 5,17 (lani: 8,33) – ta podatka sta precej boljša kot lanska.

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Izpitno polo 1 (šolski esej) je pisalo 5.984 kandidatov; povprečno število odstotnih točk: 32,31 (l. 2024: 33,87; l. 2023: 31,83); indeks objektivnosti: 0,60; indeks težavnosti: 0,64, in sicer 0,65 (razpravljalni esej) / 0,66 (razlagalni esej); število tretjih ocenjevanj: 517, tj. 8,6 %, (2024: 432 [7,6 %]). Vse možne točke (50) dosegli trije kandidati (2024: 3; 2023: 3; 2022: 10; 2021: 1).

Razpravljalni esej je pisalo 5.631 kandidatov (tj. 94,1 %), v povprečju so dosegli 32,27 točke (2024: 33,81; 2023: 31,90; 2022: 33,64; 2021: 30,83) (indeks težavnosti: 0,65; indeks diskriminativnosti: 0,59; indeks objektivnosti: 0,59).

Razlagalni/interpretativni esej je pisalo 353 kandidatov (tj. 5,9 %), v povprečju so dosegli 32,92 točke (2024: 36,35; 2023: 31,60; 2022: 35,70; 2021: 31,79) (indeks težavnosti: 0,66; indeks diskriminativnosti: 0,64; indeks objektivnosti: 0,67). Odstotek kandidatov, ki so se odločili za interpretativni esej, je letos bistveno večji od lanskega in primerljiv s tistim iz leta 2021 (2024: 2,4 %; 2023: 23,2 %; 2022: 3 %; 2021: 5,3 %).

V povprečju so letošnji rezultati izpitne pole 1 za več kot točko in pol nižji od lanskih, toda za skoraj pol točke višji od predlanskih (2025: 32,31; 2024: 33,87; 2023: 31,83; 2022: 33,70; 2021: 30,89). Iz vsebinske zahtevnosti letošnjega razpravljalnega esaja je razvidno, da se bile naloge zastavljene na ustreznih težavnostnih stopnjah, kar potrjujejo tako indeksi težavnosti (ki se gibljejo med 0,48 in 0,76) kot tudi indeksi diskriminativnosti (ki se gibljejo med 0,48 in 0,58). Podobno kot v preteklih letih pa je za kandidate kljub spremenjenemu, bolj holističnemu ocenjevanju jezika, ki je bilo uvedeno leta 2022, jezik še vedno zelo zahteven. Letos so namreč indeksi težavnosti v primerjavi z lani za več kot odstotek in pol višji, a za skoraj odstotek nižji kot predlani (pri razpravljalnem eseju: 2025: 68 %; 2024: 66,45 %; 2023: 68,9 %; 2022: 68,3 %). Podobno je pri jezikovni pravilnosti, ki navadno dosega daleč najnižje indekse težavnosti, v prvi vrsti pravopis, indeks težavnosti je letos primerljiv z lani, ko je bil najnižji v preteklih letih (pri razpravljalnem eseju: 2025: IT = 0,54; 2024: IT = 0,53; 2023: IT = 0,59; 2022: IT = 0,58).

Izpitno polo 2 (razčlenbo izhodiščnega besedila) je pisalo 5.984 kandidatov, ki so v povprečju dosegli 60,23 točke od 90 možnih (tj. 20,08 relativne točke). Povprečni indeks težavnosti je bil 0,66. Rezultati so rahlo višji od lanskih, a primerljivi s predlanskimi in predpredlanskimi (2025: IT = 0,66; 2024: IT = 0,64; 2023: IT = 0,66; 2022: IT = 0,65). IP2 sicer zagotavlja stabilen rezultat. Letos se je bistveno povečalo število kandidatov z zelo visokim številom doseženih točk: najvišje število točk, tj. 90, je doseglo 5 kandidatov, 89 točk je doseglo 8 kandidatov in 88 točk 9 kandidatov. Kandidatov, ki so dosegli 85 točk ali več, je bilo letos skupaj kar 76. Lani je bilo takih kandidatov 27, predlani pa 18.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Indeksi težavnosti vsebinskega dela pri posameznih postavkah za razpravljalni esej (postavka A: 0,56; postavka B: 0,76; postavka C: 0,76; postavka Č: 0,48) kažejo, da je bil esej v primerjavi z lanskim nekoliko težji, a po zahtevnosti primerljiv s tistim predlani in predpredlani (2025: 0,65; 2024: 0,68; 2023: 0,64; 2022: 0,66). Indeksi težavnosti pri posameznih jezikovnih postavkah so različni, najnižji je bil pri jezikovni pravilnosti, ki dosega daleč najnižje indekse težavnosti, v prvi vrsti pravopis, ki je letos primerljiv z lani, ko je bil najnižji v preteklih letih (pri razpravljalnem eseju: 2025: 0,54; 2024: IT = 0,53;

2023: IT = 0,59; 2022: IT = 0,58), medtem ko je pri slovnici indeks težavnosti primerljiv s tistim iz preteklih let (pri razpravljalnem eseju: 2025: 0,65; 2024: 0,65; 2023: 0,68; 2022: 0,64). Indeks diskriminativnosti za oba eseja sta ustrezna, in sicer za razpravljalni esej 0,59 in za interpretativni esej 0,64. Podobno velja za indeksa objektivnosti, in sicer za razpravljalni esej 0,59 in za interpretativni esej 0,67. Indeks težavnosti izpitne pole 2 je 0,66, kar je višje od lanskega (0,64), a primerljivo s predlanskim (0,66). Letošnja izpitna pola je bila torej za kandidate približno malo lažja od lanske, a enako zahtevna kot predlani. Vse naloge z izjemo ene so bile znotraj ustreznega indeksa težavnosti, tj. med 0,10 in 0,90. Težje naloge so tiste z IT pod 0,50, letos je bila taka ena naloga, in sicer 16. (IT = 0,36) (za primerjavo: 2025: 1 naloga; 2024: 4 naloge; 2023: 2 nalogi; 2022: 3 naloge). Lažje naloge so tiste z IT nad 0,80, letos sta bili taki dve nalogi, in sicer 12. (IT = 0,92) in 5. naloga (IT = 0,88) (za primerjavo: 2025: 2 nalogi; 2024: 1 naloga; 2023: 1 naloga na meji; 2022: 5 nalog).

6.3 Druge ugotovitve

Glede na poročilo DPK SM za slovenščino in glede na konkretne podatke lahko izpostavimo nekaj najpomembnejših ugotovitev.

Izpitna pola 1: Izbira razpravljalnega oz. razlagalnega/interpretativnega eseja: Delež kandidatov, ki so letos pisali interpretativni esej, je primerljiv z deležem iz preteklih let oz. je nekoliko višji – izjema je bilo leto 2023, ko je bil delež kandidatov izjemno visok (2025: 5,9 %; 2024: 2,4 %; 2023: 23,2 %; 2022: 3 %; 2021: 5,3 %; 2020: 5,9 %; 2019: 3,6 %). Za pisanje interpretativnega eseja se običajno odločajo literarno senzibilnejši in bolj razgledani kandidati. Interpretativni esej pa so kandidati letos v povprečju pisali približno enako dobro kot razpravljalnega (razpravljalni esej: IT = 0,65; razlagalni esej: IT = 0,66). Analiza rezultatov razpravljalnega eseja pokaže, da so v povprečju rezultati pri jeziku primerljivi s tistimi od leta 2022, ko je bilo uvedeno celostno ocenjevanje jezika (2025: 68 %; 2024: 66,45 %; 2023: 68,9 %; 2022: 68,3 %). Indeksi težavnosti kažejo, da kandidatom največje težave pri eseju povzroča jezikovna pravilnost, ki dosega daleč najnižje indekse težavnosti, v prvi vrsti pravopis, ki je letos primerljiv z lani, ko je bil najnižji v preteklih letih (pri razpravljalnem eseju: 2025: 0,54; 2024: IT = 0,53; 2023: IT = 0,59; 2022: IT = 0,58).

Izpitna pola 2: Letošnja izpitna pola je bila podobno kot pole od leta 2019 naprej zastavljena v skladu s spremembami, ki so bile napovedane v predmetnem izpitnem katalogu za maturo 2019 (skrajšanje obsega izpitne pole 2 zaradi spremembe števila točk s prejšnjih 120 na sedanjih 90, pri čemer se čas reševanja pole 90 minut ni spremenil). Majhni novosti pri letošnji maturi pa sta bili, da je bil obseg pole še nekoliko krajši (približno za eno nalogo) in da so imeli kandidati možnost reševanja neobvezne dodatne naloge, ovrednotene s 5 dodatnimi točkami (te so imele enako vlogo kot 3 dodatne točke pri izpitni poli 1; maksimalno število točk, ki ga je kandidat lahko dosegel, je torej tako kot doslej bilo 90).

Z izbiro izhodiščnega besedila – letos je bil to tematski intervju z jezikoslovcem Matejem Metercem na temo pregovorov z naslovom »Pregovori, ki jih uporabljamo v sodobnosti, pričajo o zgodovini in tudi o današnjem duhu časa« avtorja Gregorja Kocijančiča (Mladina, 18. 8. 2024) – komisija izpostavlja teme, povezane s slovenskim jezikom in književnostjo. Rezultati izpitne pole 2 so 20,08 relativne točke od 30 možnih (2025: 20,08; 2024: 19,40; 2023: 19,78; 2022: 19,77) in so rahlo boljši od rezultatov iz preteklih let. IP2 torej zagotavlja stabilen rezultat (2025: IT = 0,66; 2024: IT = 0,64; 2023: IT = 0,66; 2022: IT = 0,65). Pomembno pa je, da se število kandidatov z najvišjim doseženim številom točk povečuje, letos največ doslej, kar pomeni, da izpitna pola dobro ločuje kandidate z visoko razvito sporazumevalno zmožnostjo ter dobrim teoretičnim poznavanjem slovnice in pravopisa. Najvišje število doseženih točk je letos bilo 90 od 90 možnih, torej 100 %, kar se je zgodilo prvič. Gre za rezultat, ki smo se mu v zadnjih letih počasi približevali in ga letos končno tudi dosegli (2025: 90; 2024: 89 točk; 2023: 88 točk; 2022: 89 točk; 2021: 86 točk). Znatno se je povečalo tudi število kandidatov z najvišjim številom točk. 90 točk je doseglo 5 kandidatov, 89 točk 8 kandidatov in 88 točk 9 kandidatov. Kandidatov, ki so dosegli 85 točk

ali več, je bilo skupaj kar 76 (2025: 76; 2024: 27; 2023: 18). Povečano število kandidatov s tako visokim številom doseženih točk pripisujemo tudi dejstvu, da je bil letos obseg pole še nekoliko krajši (približno za eno nalogo) in da je bila uvedena neobvezna dodatna naloga, ovrednotena s 5 dodatnimi točkami, ki pa je bila za kandidate težka (indeks težavnosti 0,20; za težke veljajo naloge z indeksom težavnosti pod 0,50). Povečevanje števila kandidatov z najvišjim številom doseženih točk ob primerljivi povprečni oceni v zadnjih letih (2025: IT = 0,66; 2024: IT = 0,64; 2023: IT = 0,66; 2022: IT = 0,65) pa kaže na to, da se povečuje tudi število kandidatov z manjšim številom točk. Povečevanje razlik v uspehu kandidatov pa pomeni, da izpitna pola dobro ločujejo kandidate z boljšim znanjem od tistih s slabšim. Kandidati, ki imajo tudi teoretično znanje slovnice in pravopisa, med katerega spada tudi poznavanje temeljnih jezikoslovnih pojmov (v veljavnem PIK-u na str. 33–36), so namreč uspešnejši od tistih brez tega, ki izpitno polo rešujejo samo po občutku rojenega govorca; slednji namreč zahtevnejših primerov, ki zahtevajo tudi poznavanje pravil, ne znajo rešiti. To potrjujejo tudi indeksi diskriminativnosti, ki so ustrezni.

Pri letos na novo uvedeni neobvezni dodatni nalogi kandidati rešujejo problemsko zastavljeno nalogo iz jezika in jezikoslovja, pri čemer v poštrev pridejo vse temeljne jezikoslovne vsebine in pojmi jezikovnega pouka pri slovenščini v srednji šoli (prim. razdelek 4.5 *Temeljni jezikoslovni pojmi* v veljavnem PIK-u na str. 33–36). Naloga je namenjena predvsem učno zmožnejšim in bolj motiviranim kandidatom, ki obvezne naloge rešijo brez težav in imajo čas za reševanje problemsko zastavljenega vprašanja v neobvezni dodatni nalogi. V letošnji izpitni poli se je naloga glasila takole: *»Oglejte si fotografijo menija in preberite odlomka iz Slovenskega pravopisa. /.../ Kaj kot ozaveščeni uporabniki slovenščine menite o rabi jezika v meniju? Svoje mnenje utemeljite. Upoštevajte tako fotografijo menija kot odlomka iz Slovenskega pravopisa. Pri tem uporabite jezikoslovne pojme, ki ste jih usvojili pri pouku slovenščine.«* Naloga je bila tokrat s področja sociolingvistike (prim. temo *Slovenski jezik v prostoru in družbi* v PIK-u na str. 33) in je bila zastavljena na taksonomsko najvišji ravni (znanje, razumevanje in uporaba znanja v novih okoliščinah). Namen tovrstnih nalog je torej kritično branje kratkega besedila in njegova analiza na podlagi celostno povezanega znanja, pridobljenega pri jezikovnem pouku (in ne zgolj tistega s posamezne jezikovne ravnine, ki jo posamezna naloga preverja), ter tvorjenje krajšega besedila z odgovorom na zastavljeno jezikoslovno vprašanje. Pri tem je bistveno, da problemska naloga ni sestavljena »po modelu« drugih, že znanih nalog iz izpitne pole, da vsebuje element presenečenja in da v poštrev zanj lahko pride karkoli iz veljavnega PIK-a, tudi vsebine in pojmi, ki se v »obveznem« delu jezikovne izpitne pole navadno ne preverjajo. Rezultati kažejo, da je naloga dosegla svoj namen, saj so jo uspešno reševali predvsem zmožnejši kandidati (indeks težavnosti 0,20), kar pomeni, da večina kandidatov naloge ni rešila uspešno, naloga je torej dobro ločila boljše kandidate od slabših (indeks diskriminativnosti 0,35).

Sestavljavci izpitnih pol si bodo, tako kot doslej, še naprej prizadevali za ohranitev ustreznega standarda znanja izpitne pole 2. Kot doslej bo tudi naprej posebna pozornost namenjena temu, da bodo vprašanja zastavljena čim bolj jasno in da bodo odgovori nanje čim bolj enoznačni, kar povečuje objektivnost ocenjevanja in olajša delo ocenjevalcem, ter da bodo naloge dobro ločevale kandidate z boljšim znanjem od tistih s slabšim. To prizadevanje se je v zadnjih letih izkazalo za ustrezno, saj se je zadnja leta najvišje doseženo število točk približevalo 90 možnim točkam, tj. 100 %, ki so bile dosežene prav letos (2025: 90 točk; 2024: 89 točk; 2023: 88 točk; 2022: 89 točk; 2021: 86 točk).

Sporazumevalna zmožnost kandidatov v slovenskem jeziku je še vedno prenizka. Rezultati jezikovne pravilnosti pri razpravljalnem eseju, v prvi vrsti pravopisa, so letos še vedno prenizki, kljub temu, da je bil leta 2022 uveden nov, bolj celosten način ocenjevanja jezikovne pravilnosti (prim. indekse težavnosti pri pravopisu v razpravljalnem eseju: 2025: 0,54; 2024: IT = 0,53; 2023: IT = 0,59; 2022: IT = 0,58). Glede na aktualne sporazumevalne navade srednješolcev v digitalni dobi (povečanje deleža pisnega sporazumevanja v neknjižnem jeziku in branja večinoma krajših, navadno neknjižnih besedil) je jezikovnemu pouku pri slovenščini v srednji (in že prej v osnovni) šoli treba posvetiti ustrezno pozornost (v srednji šoli v skladu z učnim načrtom polovico ur) v smislu kritičnega branja in tvorjenja neumetnostnih besedil ter sistematičnega usvajanja slovnice in pravopisa ob delu z besedili v knjižnem jeziku (tudi krajšimi besedili v obsegu enega odstavka). Reševanje izpitnih pol 2 iz preteklih let predvsem po

jezikovnem občutku rojenega govorca brez dobrega teoretičnega poznavanja slovničnih in pravopisnih pravil kot osnovni način priprave na maturo iz jezika za razvito sporazumevalno zmožnost kot dobro popotnico za univerzitetni študij in življenje ter posledično dober rezultat na maturi ne zadošča. Prav boljši rezultati pri izpitni poli 2, letos najboljši doslej, pa kažejo, da je trend ustrezen, saj so bile med zelo dobro reševanimi nalogami z ustreznim indeksom diskriminativnosti tudi naloge, ki zahtevajo tudi teoretično poznavanje slovničnih in pravopisnih pravil.